

A MAGYAR ZSIDÓK LAPJA

2. ÉVFOLYAM, 32. SZÁM

ELŐFIZETÉSI ÁRA:
EGÉSZ ÉVRE: ... 10 PENGŐ
M. K. POSTAI CSEKKSZÁMLA: 19108

ZSIDÓ LAP

1940 AUGUSZTUS 8

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
VII., NAGYATÁDI SZABÓ-UTCA 39.
TELEFONOK: 221-640, 222-475.

Dr. Hevesi Simon vezető-főrabbi felhívása a zsidó társadalomhoz — százezer példányban

Dr. Hevesi Simon pesti vezető-főrabbi két héttel ezelőtt a *Magyar Zsidók Lapjában* *Intelmek és tanítások* címmel felhívást intézett a zsidó társadalomhoz. A felhívás utmutatást adott hittestvéreinknek, hogy hogyan éljenek és miképpen viselkedjenek e nehéz időkben, amikor minden zsidó egyén helytelen szava, vagy gesztusa alkalmas arra, hogy kedvezőtlen színben tüntesse fel az egész magyar zsidóságot. Az *Intelmek és tanítások* gróf Teleki Pál miniszterelnök ismeretes felhívásából indult ki és a komoly időkhez méltó magatartásra hívta fel a zsidóságot, mint a magyarság egyetemének sorsközösséget vállaló részét. A *Magyar Zsidók Lapjában* leközölt felhívásban dr. Hevesi Simon felemelte szavát minden könyvelmőség, léhaság, feltűnő viselkedés, kihívó ruházkodás ellen és felszólította híveit, hogy otthon és idegenben, városban és üdülőhelyen, a polgári foglalkozás terén és katonai táborhelyeken egyaránt tanusítsanak szerény, tiszteletet érdemlő magatartást.

A felhívás rendkívüli visszhanggal járt. Hozzászólások, köszönő-levelek tömege érkezett úgy a köztisztviselőkhöz álló főpaphoz, mint a pesti hitközséghez és lapunkhoz. Majdnem általánosan nyilatkozott meg az az óhaj is, hogy a felhívást ki kell nyomtatni százezer példányban és eljuttatni azokhoz a hittestvérekhez is, akik a lapban annak idején nem olvasták.

A pesti hitközség eleget tesz e kívánságoknak. Külön röpirat formájában adja ki dr. Hevesi Simon felhívását. A röpirat céljaira dr. Hevesi Simon a következő sorokkal egészítette ki most felhívását:

KERESSÜK, AMI ÖSSZETART,

ez a második hatalmas momentuma a magas helyről kiinduló intelemnek. Valóban, napjainkban százszorosán szükségünk van a belső béke és a békés együttműködés áldásaira és hitfelekezeti belső életében ezerszeresen! Midőn ostro-

REVIZIÓ

Irtta: Dr. DÉSI GÉZA

A „Magyar Reviziós Liga” nagyon érdemes, kiváló igazgatója, Fall Endre „Jogunk Erdélyhez” címen nagyszerű könyvet írt. Most, a lenni, vagy nem lenni sorsdöntő idejekor, szól hozzánk s ez a minden szempontból kiváló szózat méltó folytatása az 1936-ban „Román uralom Erdélyben” című, történelmi becsű könyvének. Forrásmunkák, amelyekből meríthetünk és okulhatunk. A kiváló író minden szava temesvári hűséges szívének visszhangja, de egyúttal a történettudós-nak felelős megnyilatkozása, tárgyilagos, bölcs és igaz, fájdalomban sem elfogult, nem egyoldalú és nem részrehajló, méltó a „Magyar Reviziós Ligához” s hivatott elnökéhez, Herczeg Ferenchez.

Nem lehet célom, hogy Fall Endre tanulságokban és tanulságokban gazdag, végtelenül értékes és érdekes munkáit és

munkálkodását ezuttal részletesen méltassam, de amikor az elismerés, a hála és nagyrabecsülés kevés szavával emlékezem meg a kiváló szerzőről, szívbeli kötelességet teljesítek s közérdekből is szólok.

En nagyváradi ember vagyok, Nagyvárad és Bihar napja süttött reám, a levegővel magamba szívтам ennek az áldott világnak érzéseit és eszméit.

Régi írás került eléem, Friedmann S. Gyulának, a nagyváradi hitközség és szentegylet jegyzőjének 1848-ban írt verse: „Zsidó önkénytes”. Egyebek közt a következőket mondja: „de ha véres csatamezőn talál a kérlelhetetlen, kegyetlen halál: — tudd meg, hogy kihűtött egy bátor szívet, honszerető s vallásához hűvet”, „mellemen nem függend az érdem-

molnak az idők hullámai, senki se szítsen belső elégedetlenséget, békétlenséget és viszályt. Hogyan lehet komolyan dolgozni és a válságos idők folytán előállott nehéz feladatokkal megküzdeni, ha nincs összetartás? Nem rosszakaratú gánoskodásra van most szükség! Azért ne mondja senki, hogy jobban tudná a hitfelekezet ügyeit intézni, mint akik már dolgoznak és tapasztalatokat szereztek és az ügyek ismeretéhez eljutottak, hanem támogassa bölcsességével önzetlennül és szeretettel a dolgozókat és ne költse senki rossz hírét hitfelekezeti belső életének.

Mindenki igyekezzék becsületet hozni a magyar zsidóságra. A munkahelyen, a táborhelyen, minden téren, ahol kötelessége, hivatása és feladata van. Mindenki azon legyen, hogy még a rosszakarat is kénytelen legyen elismerni, hogy nem vagyunk kötelességmulasztók és nem vagyunk hiúságok, alacsony gondolkodásúak és az élet próbáitól visszarettenők! És mindenki mutassa meg, hogy nem hiányzik belőlünk a bithűségben meg-

nyilatkozó történelmi heroizmus, mely megpróbáltatásokban oly gazdag ezredéveken át fönttartotta, az isteni igazság hű szolgálatában a biblia népét, a próféták nemzetségét, az Egyistent valló és szolgáló Izraelt. Emberek kegyének hajhászása és emberektől való rettegés ne ingasson meg minket hivatásunk tudatában és ahhoz való hűségünkben!

Legyünk méltóak feladatunkhoz!...

Halljuk a próféta szavát, mely megfáradó erővel bélyegzi meg az Istentől való elszakadást, szólván: Rendüljete meg Égek és iszonyodjatok, borzadjatok nagyon, mert kettős bünt követtek el, kik tölem elszakadtak. Engem elhagytak, az Élő vizek Forrását!

Azért, ha látod testvéredet, hogy tétoz, ingadozik, szólj hozzá és erősítsd meg őt. Erősítsd meg minden irányban, hűségben, erényben, kötelességtudásban, Istenimádásban és hazaszeretben. Keress lelki közösséget testvéreiddel és tanulj tőlük minden jót és te is tanítsd meg őket, hogy megszenteljék Istennek nevét!

Segíts az OMZSÁ-nak, hogy kenyeret adhasson!

Ezrek válnak kenyértelenné — szükségük van a segítségedre!

kereszt, zsidót diszfokra emelni a törvény nem ereszti”.

Nagyváradi hang, száz esztendő előtt hangzott el s mégis, mintha ma szólna hozzánk, friss és igaz, a magyar hazaszeretettel elválaszthatatlanul egybeforrott, vallásos zsidó léleknek hitvallása, „Hiszekegy”, „hiszek egy Istenben, hiszek egy Hazában”.

Ugyancsak régi könyvben lapozgatok, a magyar képviselőház naplóját olvasom, 1905. évi május hó 8-áról szól, dr. Dési Géza beszédét hozza. A tudósítás végén ez áll: „élénk helyeslés, éljen és taps a jobboldalon, a szónokot számosan üdvözlők”. De voltak, akik nem üdvözölték a szónokot. Russu Sirianu János, Pop Cs. István s a román nemzetiségi párt több képviselője, állandó közbeszólásokkal akarták zavarni. Különösen azt hajtogatták, hogy „csak a választáskor mennek a románok közé”, erre dr. Dési Géza azt felelte: „én kimondom nyíltan, hogy az én kerületem többségét is román ajkú polgárok képezik, de ha mandátumom azt jelentené, hogy ezért lemondjak magyar nemzeti önérzetemről és a magyarság épületének megszilárdításáról, akkor odadobnám a mandátumot, de lelkemet el nem adnám”. (Zajos helyeslés, éljen és taps a jobboldalon, helyeslés balfelől.)

Végül még egy régi írás akad kezembe, szinte sokkal régiebb, mint a százéves vers és a harmincöt éves beszéd, a képviselőház 1934. évi április hó 5-én tartott ülésének X. naplója.

A kormánypárt nevében, mint hivatalos szónok szólottam. Pár szót idézek beszédemből. „A hírlapokból ismeretes, hogy a román képviselőházban Maniu Gyula volt magyar képviselő interpellációt intézett a román külügyminiszterhez: „Románia rosszul járt a trianoni szerződésben, sokkal kevesebbet kaptak, mint amennyire, szerinte, joggal számíthattak volna...” „A román külügyminiszter azt válaszolta, hogy addig nem lesz béke és nyugalom, amíg a magyarság le nem mond revizionális törekvéseiről”. Erre azt mondtam: „amíg egyetlenegy magyar ember él a világon, amíg lesz magyar szó, magyar gondolat, magyar szív, a magyar multnak szemernyi emléke, a magyar jelennek atomnyi tisztessége és a magyar jövőnek minimális reménye, addig a revizióról magyar ember nem fog lemondani.” (Ugy van, ugy van, élénk taps és éljen és a Ház minden oldalán.) Majd folytattam: „Igenis, aggódnak és félje-

nek, a lelkiismeret furdalása kinozza őket és álljon előttük a remélhetőleg nem távoli jövő, amikor vissza fogunk szerezni mindent, ami elveszett... amikor ez az összekalapált, bünteremtette szövetség széjjel fog hullni és a magyar élet igazságára Isten napja fog sütni, a magyar élet feltámad, a magyar történelemnek, a magyar jognak, a magyar igazságnak és Európa békességének érdekében.” „Van Isten az égben és mégis erkölcsi erők kormányozzák a világ sorsát, nem csüggedünk, nem esünk kétségbe, ezek a trianoni napok is el fognak mulni és el fog jönni az idő, amikor Maniu urnak és Titulescu miniszter urnak még több okuk lesz haragudniok és idegeskedniök.” (Hosszantartó lelkes éljen és taps, a szónokot tömegestül üdvözlők.)

Hat éve annak, hogy ezt a beszédet elmondtam, naptár szerint picinyke idő, ámde ma rádióvilágban élünk, most hat esztendő annyi, mint azelőtt száz esztendő.

Ime, jóslatom valóra vált, Maniu ur haragszik és idegeskedik.

Adjunk hálát Istennek, hogy a mi ellenségeink kedve elborult és elbizakodott dolyfűket aggodalom váltotta fel. Igazam volt abban is, hogy „mindig jó jel, ha az ellenfél haragszik és idegeskedik”.

Nagyváradi testvéreim, akikkel a Sebes-Körös két partján együtt tisztelünk minden templomot, minden becsületes elvet és minden tisztességes kenyeret, különböző szertartások közepett egyazon Istent imádtuk s származásra, névre, fajra, nyelvre, osztályra, rendre tekintet nélkül, minden embert szerettünk, szálljunk magunkba.

Érezzük és értsük meg, hogy az ítélet napja közeleg, a mi igazságtételünk ragyog felénk, legyünk méltók: áldásos, üdvösséges ítéletre.

Megrendíthetetlen, öröklött hitünk, hogy a halottak feltámadnak.

Revízió kettőt jelent.

Felülvizsgálatot és vizontlátást.

Adja Isten irgalma, hogy a felülvizsgálat — vizontlátást eredményezzen.

Jöjjön vissza minden, ami elveszett.

Hegyek, rónák, völgyek, folyók, halottak, élők, elvek, igazságok, jogok, a szeretet és békesség, a jog és az igazság magyar világa.

Ennek éljünk, ezért imádkozzunk, ezért küzdjünk!

Az ujbpesti és pesterzsébeti

piacok és vásárterek zsidó árusai, más városok és községek után, szintén megkapták az ukázt, mely őket arra kényszerítette, hogy 24 óra alatt hagyjanak fel azzal a munkával, melyből eddig családjukkal együtt éltek. Kétségbeesés, siránkozás kelt az intézkedés nyomán és családok százai pillanatok alatt nyomorba és reménytelenségbe sülyedtek. Lehet, reméljük, hogy ugyanugy, mint a fővárosi vásárcsarnoki árusok, az ujbpesti és pesterzsébeti piaci árusok is megkapják a halasztást és így legalább mód nyílik számukra, hogy a megélhetés kérdését a megváltozott viszonyokhoz próbálják alkalmazni... Ha ez az intézkedés ugynevezett szociális olajcseppel jelent is, a kérdés megoldását semmiképpen sem jelenti. Egzisztenciákat nem lehet máról holnapra, még hat hónap alatt sem átngergelni. Hiszen a legtöbbje a piaci és vásári árusoknak nem is állandóan egyhelyben folytatja mesterségét, hanem batyuzással, a különböző vásárok látogatásával tengeti az életét... Aki még nem látta az ilyen vásározó kereskedők életmódját, az tekintsen be egyszer az éjjeli vonatokba, ahol a kosarak és csomagok hegyén-hátán bóbiskoiva, félig álmatlanul töltik az éjszakát az ilyen vásári árusok, hogy hajnalban már kirakodhassanak valamelyik távoleső vásártéren, ahonnan ugyanaznap visszaérkeznek, hogy ezt az életmódot napról-napra tovább folytassák.

És itt vetjük fel a szociális problémánul azt a kérdést is, vajjon a zsidótörvény ezeknek az egzisztenciáknak a megsemmisítését tűzte-e ki céljául? Azt a réteget kívánta-e a törvény gazdasági téren viszszaeszközíteni, amely ezt a legnehezebb, legfáradtságosabb, testet és idegeket ölt munkát választotta? A hajnalbankelést, az éjszakai vonatozást, batyucipelést, kirakodást, sátorverést, vásári kikiáltást? Ezeknek az egzisztenciáknak vette-e célba a zsidótörvény? Alig hisszük. Hiszen ezek azok a kisegzisztenciák, akiknek „hátkon házuk, kebelükön kenyerük”, akik boltbért nem tudnak fizetni, legfeljebb helypénzt, akik áruraktárt nem tudnak tartani, legfeljebb kevés vásári portékát tudnak, az előző nap anyagi eredményéből beszerezni...

Nem hisszük, hogy ezeknek az erőtfeszítő munkája bárkinek az érvényesülését akadályozná. Nem hisszük, hogy ezt az évtizedes begyakorlottságon alapuló nehéz munkát, a köz javára, hirtelen pótolni lehetne.

A katonaviselt, adófizető, jelenleg is szolgálatot teljesítő, minden áldozatot meghozó és minden áldozatra kész szegény piaci zsidó árusok részére kérjük ezeknek a sok fájdalmat okozó határozatoknak a megváltoztatását!

ÖRÖKLAKÁSOK

Nagykörutak VII. DOHÁNY-UTCA 30/b alatt (Ostende kávéház mögött) luxus között kivitelű délkeleti, erkélyes 1-2 szobás hallosak, garderoeszobákkal és garsonok beépített konyhabútorral ELADÓK. Központi fűtés melegviz. Óvóhely. Minden lakás önálló telekkönyvi tulajdon. Vételnél vevő nevére azonnal átírva. Tőkebe értékesítésre nettó 7% kamatozás. Érdeklődés helyszínen egész nap, vasárnap is 2-ig. Telefonszám: 340-905

Ha munkát adsz — kenyeret adsz!

Kiss Arnold budai vezető főrabbi:

Bocsássatok meg szentföldi sirok...

Jeremiás lelke a zsidó siralmak szikadatulán korszója. Jeremiás próféta egykoron, az elhervadt dicsőség gyászában kiment az ősök sírjára és szomorú szívének keserűségét a multak szépségének, az ősapák, az ősanyákra való boldog emlékezéseknek vigasztaló mézesöppjei édességével enyhítette.

Amióta a szentély elpusztult — ráemlékezett a jajongó szóra — az égboltozat nem olyan kék többé, a szerelem se olyan édes, mint egykoron volt. Minden ifjuság elszállt, az ősapák és az ősanyák panasz-siralmakat zokognak az égből, maga az Isten is könnyeket ont. De ha a horpadt sirokra borulok: látom fedelmekim koronáját, bölseim elméjének sugárzását, a sirokbatértek hiveinek egykori ifju szerelmét, sok szépségét; újra hiszek, újra reménykedem.

*

Gyászdombokban, Jeruzsálem gyászhatében, mint Jeremiás próféta egykoron, vándorútra kelek. Megyek, poros saruval, síró szívvel, könnyektől szivárgó vándorbottal a kezemben, megyek, vándorlok messzire: keleti földre, a jeruzsálemi templom sírató falához, a judeai, Áb havi perzselt falombokkal borított temetőbe. Fakó az égből fölöttem, gyász fellegetakarja a napnak ragyogását, csalódások keserűsége tépi a lelkemet, szitok szuró bogácsa röppen utánam, futó Áchászvurus, egykori biborom rongycafathban, kiveret szívvel — így vándorlok az ősapák, az ősanyák szentföldi sírjaihoz. A harmat Hermon síkjain nem zokog olyan fájóan, mint a zsidó könny, Bétél fölött a Jákób éjszakai gyötrelme nem lehetett olyan szívetfojtogató, mint a zsidó bánat, Máchnájim, Tenuél sírdombjain éjszakai viharok nem süvithetnek fájdalmasabb sikongással, mint ma: a zsidó világsikoltások. És megpihenünk, mint Jehuda Halévi egykoron az ősök sírja mellett, ahol próféta lelkét csókolt az Isten, s megáldjuk a jeruzsálemi siroknak porait, földjét és

köveit, a judeai hegyi temetők süppedt avarját, a libanoni cédrusok borította sírkerteket, Machpéla sírholtját, ahol az ősapák pihennek, a Ráchel ősanyánk síró, zengő sírbarlangját, ahol visszavár bennünket az ősanya, vándorlunk a tiberiási bölselek sírrögeire, királyok temetkező helyének romjaihoz, főpapok oltársírjaihoz, levíták pihenőjéhez, oda, ahol rejtegették a frigidáda kincsét, ahol az angyalok szárnya villant, s vezeklő könnyünk hull a temetők porai fölébe, ha olyan gyakran megfelledeztünk arról, hogy nem vagyunk koldusok, nem lehetünk porbataposítottak, amíg a zsidó Makkabeusok, a zsidó tudósok, a zsidó poéták késői utódjainak valljuk magunkat. Zokogva valljuk: Jeruzsálem, ősök lelke, ami nektek fáj, fáj ezerszer minékünk is, s a ti örömtökö az életünk hajnalvirága, rab gyermekeid epednek érte, kapud felé borul, aki árva. Nézzétek, ti sirok, hegyről-völgyre terelik a néped, „de nem felédte aklát a te kósza nyájad, reszketve fogjuk köpenyed szegélyét s vágyunk oda, ahol nyílik a pálma“. Bábel, Aegyptom eltűnt, s el a bálványbirodalmak fénye, a ti levitáltak mindörökké élnek. Oh bocsássatok meg a mi elvakult ledérségünket, hogy a sár, amely reánk frecesent a mi vándorutainkon, percig is elfeledtette velünk: kik vagyunk? honnan jöttünk? Boldog, ki benned otthonát találja, boldog, ki vár és egykoron elér majd, mikor a hajnal lángol, mint a fátyla, boldog, ki örvend a te hajnalodnak, boldog, ki megjel tégedet, az árva és látja a te eltűnt ifjuságod s vedled örül, a karjait kitarva. Szentföldi temetők, ősapánk, ősanyánk sírjai messze Jeruzsálemi földeken, ti vagytok a mi büszkeségeink, szomorúságunk idején.

*

És köd borul a szemek elé és elfelejtjük ime a szentföldi sirokat, ahol az ősapánk, az ősanyánk, a prófétáink, a királyaink, a rabbinusaink, a levitáink, a írástudók nyugszanak.

Megyünk, vándorlunk, mint Jeremiás próféta egykoron: temetőink felé. A mi temetőink felé. Bocsássatok meg, szentföldi sirok, jeruzsálemi, hebroni halottak, mi most magyar temetőbe, magyar sirokhoz zárandokolunk. Ott vagyunk igazán otthon, halálisan, halálalig, halálon túl odahaza. Megyek, vándorlok, könnyel a halovány arcomon, panasszal az elborult szívem mélyén, de olthatatlan reménységgel, keserű, de büszke örömmel, magyar sírdombokhoz. A vágvölgyi ki-

csiny temetők sírjaihoz. Hegyi fenyvesek zuguak sírató dalt körülöttek. A Vág folyama mormol emlékező gyermeknótákat fölöttük. Ott pihennek — nem az ősapánk, nem az ősanyánk, hanem az édes jó apáink, a drága jó édes anyáink. Me-

VÁGÓ EDIT

okl. középiskolai tanár egész és fél

INTERNÁTUSA

izraelita középiskolai leánynövendékek részére

NYELVEK, ZENE,

KORREPETÁLÁS

szaktanárok vezetésével bejáró növendékeknek is

VI, VILMOS CSÁSZÁR UT 31

Tel.: 118-091. Prospektus.

gyünk, vándorlunk az Ávas édes sírkertjébe, a hegyi utakon a koraőszi szellő sutlog magyar bölseőnekeket, a nagyapáink negyvennyolcas szabadságharcainak hős regét — itt, itt vagyunk mi igazán itthon. Megyünk, vándorlunk a bakonyi temetőbe, ahol az édes apáink, az édes anyáink ringattak magyar melódiákat a szíveinkbe s ahol a Balaton hullámai Szigliget és Csobáné szerelmi dalaival töltötték meg ifju lelkeinket, itt, itt vagyunk mi igazán idehaza. Vörösmarty, Petőfi, Arany János, Jókai Mór dalai, meséi vették törhetetlen magyarrá a szíveinket. Bocsássatok meg szentföldi sirok, szentek vagytok ti előttünk, de bennetek az ősapáink, az ősanyáink nyugosznak, itthon azonban az édes apánk, aki ünnepste áldott, az édes anyánk, akinek az ajka felejthetetlen csókkal csókolt — itt vagyunk mi igazán itthon. Bocsássatok meg szentföldi sirok, szentek vagytok, de minden átok, minden kinszenvedés se tudja a szíveinket innen elsodorni. Balga vallomás, tán kigunyolnak érte, tán lesajnálnak érte, tán rab-szolga hűségeseinknek csufolnak érte — ha százszor kergetnek, ha százszor megtagadnak — mégis, mégis itt vagyunk mi, ezekben a temetőkben, az édes apánk, az édes anyánk sírjai mellett, a hazáért hősen halt ezer meg ezer ifjaink sírjainál igazán idehaza.

Megöregszünk, meghalunk, sirba visznek bennünket is — oh hadd jöjjenek ki majdan a mi gyermekeink is a mi sírjainkhoz: magyar temetőbe, jeruzsálemi síralombban, bánathan, keserűségben sirni, hinni és reménykedni...

Szőnyegjavítás

olcsón művésziesen. garanciával házánál is. Arájanlat díjmentesen VERTES, IX., Ráday-utca 22. Telefon: 18-67-47.

DEBRECENI

IRSAI DIÁKOTTHON

TELEFON: 15-70

Szeptembertől újonnan átalakított otthonában zárt udvar — télen koresolyapálya — sportpálya

A zsidó gimnázium 3 rendes tanára korrepetál: Dr. HAASZ IMRE, BENCZE LÁSZLO és GROSZ ERNŐ tanárok

Saját érdekében igyekezzen gyermeke helyét biztosítani

Széchenyi-u. 33.

Kérjen prospektust

Haskó 222-223
mémők címoz

Örülj, hogy van miből adnod! Adj az OMZSÁ-nak!

Tiso böáv

Írta: Dr. Kohn Zoltán

Kedden, augusztus 13-án üli meg a világ zsidósága Ab hó kilencedikének, a zsidó történelem e tragikus fordulójának gyászünnepét. Mérhetetlen szomorúság és fájdalom tapad ehhez a naphoz, de a zsidó lélek mégis ünneppé magasztalta azt. A hagyomány szerint e napon pusztult el az első és a második szentély, e napon esett el BETTÉR városa és szántották fel a Szentvárost. E napon teljesedett be a spanyol zsidók sorsa, de a bölcsek felfogása szerint, e napon születik meg a Messiás, akit halhatatlan türelemmel azóta is rendületlenül vár a zsidóság. A fájdalomhoz bölcsseink hozzá-álmodták a vigasztalásnak képzetét, a bánathoz a reményt, a romboláshoz az építést, a száműzetéshez a megváltást, a pusztító halálhoz a feltámadó életet.

Maga a TISO BÖÁV gyásznapja ünnepi liturgiánkban, templomainkban, az e napon olvasott gyászénekekben tulajdonképpen a második szentély pusztulásának emlékéhez tapad. Hiszen e gyásznapot megelőző három-hét első napja TÁMUZ-hó 17-e is a második szentély pusztulásának kezdetét jelöli, amennyiben e napon történt Titus a várost övező falakon és nyitott utat a szentély felé az ostromló római seregnek. Ezzel a nappal kezdődik a zsidó gyász és fokozódik Ab-hó kilencedikéig: a nemzeti tragédiának betetőzéséig. Nincs nép a világon, amely hasonló mély és őszinte érzéssel élné át két évezred szomorúságát. Az idő nem halványította el e nap komorságát, nem színtelenítette el a fájdalmat. Elevenen él a tiso böávi istentisztelet minden külsőségében, Jeremiás siralmának dallamá-

ban, a Ciont sirató fájdalmas énekekben, a minden disztől kopárrá tett templomaink és imaházaink félhomályában. A csupasz frigszekevény előtt meglevenedik az időszámításunk után 70-ben bekövetkezett zsidó végzet minden szomorúsága: a felgyújtott szentély, a lángok közé rohanó kétségbeesett testvérek, a láncravert rabok, a városok piacán olcsón eladott zsidó rabszolgák, a hamuvá és romhalmazzá vált Jeruzsálem és mindenekfölött az elpusztult Istenháza: a szentély. Ezt siratja két évezred után e napon a világ zsidósága. És siratja sorsát, amely Jeruzsálem pusztulásával betelt és szét-szóródott végképpen a világ népei közé. Mindenből kifosztva, szent aranyedényeitől megrabolva, üldözött páriaként rója-azóta is a zsidóság a nagyvilágban fájdalmas vándorutját. Semmit és mégis mindent magával vitt a száműzetésbe, azt, amit fegyver nem pusztíthatott el: élő hitét. Hogy itt van és itt lesz, azt ennek köszönheti.

Sohasem volt annyira időszerű TISO BÖÁV szomorúságának felelevenítése, mint éppen napjainkban, de sohasem volt oly eleven életszükséglet megmentett, legszentebb kincsünknek: hitünknek az ápolása. A Talmud szerint Isten együtt vándorol a száműzetésben népével. Balsorsunk e végzetes napjaiban ez a tudat erősít és izmosít bennünket. Mentül őszintebb és igazabb a szentély pusztulása miatti gyászunk, annál erőteljesebb hitünkbe, zsidóságunkba, hivatásunkba vetett bizodalunk, annál közelebb és bizonyosabb a zsidó megváltás.

Meghalt Wladimir Jabotinsky, a revizionista cionisták vezére, aki héberre fordította Dante Isteni Szinjátékát

Egy érdekes, harcos ember távozását jelentette az elmúlt napokban a szűkszavú amerikai távirat: meghalt Wladimir Jabotinsky, a revizionista cionisták vezére. Sok ellensége volt a zsidók és nemzsidók körében egyaránt, de még ellenlábasa sem tagadták, hogy ez a mindig különvéleményt bejelentő férfiú a kivételes egyéniségek közé tartozott és körünk legjelentősebb héber publicistái között lehetett emlegetni. Most amerikai szervező körútján érte utól a halál hatvanéves korában, ereje teljében.

Wladimir Jabotinsky Odesszában született. Iskoláinak végeztével orosz újságíró lett. Az 1903-as kisenewi pogrom ráta fel benne a zsidó öntudatot. Megalapította az odesszai diákok „Jeruzsálem Körét”. 1905-től 1908-ig aktív résztvevője volt az orosz zsidóság ama belső harcának, amelyet a cionista ifjuság vívott a cionizmust akkor még elkárható orthodoxyával. A világháború alatt a Russkija Wjedomosti haditudósítójaként mű-

ködött, majd Kopenhágába ment, ahol az ottani cionista központtól önálló zsidó légiók felállítását követelte Palesztina felszabadítására. Ezt a tervét későbbi ellenfele, Weizmann is támogatta. Wladimir Jabotinsky 1917-ben az angol hadsereg hadnagya lett. 1918-ban, a jordánvölgyi küzdelmekben tanúsított hősiessége miatt, kitüntetésben részesült.

1920-ban Jabotinsky meg akarta szervezni a palesztinai zsidó önvédelmet. Tizenötévi kényszermunkára ítélték. A felsőbb bíróság egyévi várfogságra szállította le a büntetést. Herbert Samuel főbiztos amnesztiát adott. A legfelsőbb bíróság pedig — perújítás után — felmentette. Még ez évben bekerült a Keren Hajeszod direktóriumába. 1921-ben a cionista exekutiva tagjává választották. Két esztendővel később, összekülönbözve Weizmann professzorral, kilépett onnan és megszervezte a revizionista cionista mozgalmat, amely sokszor élesen szembekeült az u. n. „hivatalos cionista” mozgalommal.

Mint újságíró, előbb odesszai orosz lapoknál, majd a kopenhágai Tribuna-nál, a berlini Rasszjet-nél, később pedig a jeruzsálemi ha-Arec-nél, Doar ha-Jom-nál és ha-Am-nál volt vezércikkíró. 1923-ban

HOTEL RIO

a város szívében
Közp. fűtés. Meleg folyó-
víz. Garázs m. Lift. Telefon

OLCSÓ ÁR

VII., Kürt-utca 6.

(Pátia kávéház mögött)

ő alapította a ha-Széfer párizsi héber kiadóceget, amely az első palesztinai atlaszt is megjelentette. Jabotinsky fordította Bialik műveit oroszra és Dante Isteni Szinjáték-át héberre.

ÉJFÉLI KÖNNY*

Rózsálló-lila úszó alkonyi
felhők kék az oromról visszaintnek:
még el nem ért, sejlő örömeink
búcsút ragyognak sirató lelkeinknek.

Ó, ránk hullt szörnyű éjl Sikoltatok
hideg szelek. Rémülve figyeljük, ébren:
bűvös tűzét szórja-e még a Nap
s csak mink didergünk sorvasztó örök éjben?

Ó, jégvilág! Mellünkre zúduló
éjféli fagy, mely esontjainkon is áthat!
Mit kezdjen ifjúságunk? Céljai
elhulltak poklaiban a vad homálynak...

s megtörve fetreng roppant végzetünk
ki Ábrahámotól a Prójétákon által
Rómáig és New-Yorkig alkotott
világot amaz Egynek a templomával.

Elveszhetünk-e? Nem! Jönnie kell
egy más időnek! Nem lehetünk halottak,
mielőtt éltünk volna! Emberek,
ti mind, kit egykor anyakarok karoltak,

nézzetek ránk! Szemünk, szánk, agyvelünk
nem emberé-e? Légy e világ bírója
Örök Bíró! S tedd végre fénykezed
a korszakká vált, végzetes éjszakára!

BERÉND LÁSZLÓ

* A jeles írónak nemrég megjelent nagyszerű kötetéből, az „Éjféli jalkiáltás”-ból közöljük ezt a szép verset. A Hermann Lipót címrajzával kiadott kötetet a Magyar Zsidó Szellemi Közösség hozta a magyar zsidó közönség elé, amelynek körében rendkívüli visszhangja támadt.

Nyilvánosjogu polgári és clemi iskolával kapcsolatos

FUINTERNATUS VÁCON

Talmudtóra, idegen nyelvek, ipari gyakorlati műhelyoktatás (fémunkák, könyvkötészet, kerámia). Évi ellátási díj 800.— P. Prospektust küld a Váci Orth. Izr. Hittközség Hersch alapítványi internátusa.

Karcsuság titka

Ehrentháiné

(Geczovits René)
fűzőszalonja
Telefon: 140—264

VII., Dohány-r. 39.

Segítséget kérnek tőled az éhezők! Ne tagadd meg!

„ISTEN ÁLDD MEG...”

Irtá: SÓS ENDRE

Augusztus 8-án — véletlenül ugyanazon a napon, amelyen a *Magyar Zsidók Lapja*-nak ez a száma megjelenik — százötven esztendeje annak, hogy *Kölcsy Ferenc*, *Kölcsy Péter* és *Bölony Ágnes* fia, *Szódemeteren* megpillantotta a napvilágot. Az alispán-elődök és előkelő nemes urak egész sorára visszatekintő *Kölcsy Ferenc*, aki korán elvesztette a szüleit és himlő következtében öt éves korában fél-szemü lett, nem sokáig élt. Tünelmés pályafutása öt évtizedig sem tartott. Jött, mint egy üstökös. Hirtelen, vakítón világított. Fényesóvája végigseperte a magyar égboltozatot. Azután eltűnt. De híre mindaddig megmarad és fennmarad, ameddig egyetlen magyar is él ezen az ősök vérével áztatott földön.

Kölcsy Ferenc, aki negyvennyolc éves korában halt meg, éjjel-nappal *Wessely Miklós* báró védőiratán dolgozva, — 1823-ban írta a *Hymnus*-t, amelyhez *Erkel Ferenc* 1844-ben, a Nemzeti Színházban tervezett bemutató számára, kongeniális zenét szerzett. Azóta a megzenésített *Hymnus* a magyar nemzet legszentebb imádsága és vallomása, minden magyar ember legbensőségesebb fohásza és nemzeti hitvallása, amely nemzeti ünnepeken a katolikus magyarok, a protestáns magyarok és a zsidó magyarok templomaiban egyaránt felcsendül és felzeng.

„Isten áldd meg a magyart”: ezt a valóban minden magyart magával ragadó nemzeti dalt éneklük a lélekszerinti magyarok hazánk és népünk nagy örömnépein és gyásznapjain a bazilikák oltárai, a dómok feszületei és a zsinagógák frigyszekrényei előtt. Ezt a nemzeti fohászt hallgatják — mert nyíltan, sajnos, nem énekelhetik — délben és éjfélkor a rádióon keresztül, azok a testvéreink, akik még idegen impérium alatt vannak. Talán kevésszer hatolt megrázóbb lélekemlésekig a nemzet imádsága, mint most, amikor minden magyar, erejét megfeszítve és kötelességét fokozottabban teljesítve, akarja elősegíteni, meggyorsítani a Magyar Feltámadást! Ma kétszeresen — nem! százszorosan... czerszeresen... — érezzük legsajátabb könyörgésünknek, a *Hymnus*-nak e sorait:

Bal sors, a kit régen tép,
Hozz rá vig esztendőt,
Megbűnhődte már e nép
A multat s jövődöt.

A „vig esztendő”-ért, Trianon végleges likvidálásáért, a minden magyart és

magyarérzésű nemmagyart összefogó Nagymagyarországért imádkozik most katona és polgár, városlakó ur és földtúró kisgazda, gazdag és szegény. *Kölcsy Ferenc* százötvenedik születésnapján soha nem hitt lélekrezdülésekkel jött el a *Hymnus* „utókora”. *Kölcsy Hymnus*-ának, *Vörösmarty Szózat*-ának és *Petőfi Talpra magyar!*-jének a költemény-triásza viszi nemzedékről-nemzedékre, apáról-fiúra az igazi magyar hazafiasságot és öntudatot.

*

Kölcsy Ferencet sokféle szempontból lehet méltatni. Mint jogászt, aki az ügyvédi vizsgát ugyan nem tette le, de a magyar perbeszédvár néhány klasszikus darabját vetette papírra. Mint filozófust, aki a *Parainesis*-ben összefoglalta elveit és értéktételeit. Mint politikust, aki az emberiség és haladás hirdetője volt az országgyűlésen és a megyei összejöveteleken. S első sorban, mint költőt, aki előszeretettel művelte, a klasszikus versformák helyett, az akkor még új, rimes sorok rendszerét. *Kemény Zsigmond* szögezte le azt az igazságot, hogy *Kölcsy* néha szónok-

meg egymást tűrni, egymást szeretni, egymással egyesülni, egymásnak engedni”.

Két híres beszéde foglalkozott a vallási türelmességgel és a reformátusoknak, valamint a zsidóknak a teljes egyenjogúsításával. 1833 május 21-én és július 4-én azt fejtegette a pozsonyi diétán, hogy mikor nagy külföldi nemzetek már végrehajtották az emancipációt, akkor Magyarországon sem lehet halogatni a kérdés ilyenmódon való elintézését. Különben is — kiáltotta követársai felé — „a lélek meggyőződése felett földi ítélőszéket” tartani nem lehet.

Kölcsy Ferenc meggyőződéses és rendíthetetlen hive volt felekezetünk felemelésének. Az a megyegyűlési beszéde, amelyre egyes antiszemita körök szeretnek hivatkozni, nem a magyar zsidók ellen szólott, hanem az idegenek mértéktelen beözönlését kifogásolta.

*

Az *IMIT* 1931-es ülésének egyikén *Vézi József*, a magyar-zsidó publicistának azóta elköltözött *great old man*-je, előadást tartott *Hymnus a mexikói hegyekben* címmel. Az *Egyenlőség* hasábjain is megjelent ez a nemesveretű, forró lírájú felolvasás, amelynek anyagát vejétől, *Bíró Lajostól* kapta a szerző. Azokról a kecskeméti *Schwarz* fivérekről szólt *Vézi József* írása, akik negyven év előtt vándoroltak ki Magyarországból Mexikóba és egy, Isten háta mögött elterülő mexikói erdő kuli-pintyójában, vallási imáik elvégeztével, minden este éneklük a *Hymnus*-t, a magyar imádságot. *Schwarz Dávid* és *Schwarz Bernát*, akiket nem fogadott kegyébe a legendás amerikai szerencse és akik talán sohasem jutnak vissza a Duna—Tisza-közébe, napkeltétől-napnyugtáig vizet szállítanak az ősrétegekben dolgozó favágók számára, de amikor esend és pihenő borul a tájra, *Kossuth képére* bámulnak otthonukban s *Kossuth képe* előtt valósággal magyar istentiszteleteket celebrálnak.

Ez a mexikói *Hymnus* nem egyedülálló. Sok-sok messzire elkerült magyar-zsidó vitte magával távoli kontinensek távoli zugaiba a gyermekkorban megtanult magyar *Hymnus*-t és az ősi héber imákat, *Kossuth* képét és a szülőktől kapott imakönyvet... Hogy mondta annakidején *Sándor Pál* a huszas esztendő egyik nemzetgyűlési ülésén? „Ha arra kényszerítenének bennünket, hogy elhagyjuk szülőföldünket, a *Hymnus* hangjai mellett fogjuk átlépni a határt”.

FOTOKOPIA
Kanitz Vadász-u. 28
Tel. 123-643

latokat irt versek helyett, néha pedig verseket irt beszédek helyett.

A *Hymnus* szerzője mindenekelőtt annak a *Kazinczy Ferenc*-nek volt a tanítványa, aki azt hirdette: „Én nagy barátja vagyok a zsidóknak”... s „jó és nemjók minden felekezetben vannak, s a jók minden felekezetben tiszteltesek”. *Kazinczy*ról tudjuk, hogy — mint a kassai kerület tanfelügyelője — a zsidó iskolák magyar szellemét több levelében magasztalta... *Kölcsy*, akinek a filozófiáján meglátszik a zsidó *Spinoza* és a zsidó *Mendelssohn* nyoma, rendszerint nem filozemita érvekkel, nem a zsidó tulajdonságok kihangsúlyozásával követelte a zsidó vallás elismerését és a zsidók egyenjogúsítását, hanem — mindig egyetemes emberi szempontokra hivatkozott. A *Töredékek*-ben olvashatjuk a következő sorait: „Dicsekszünk tudománnyal, dicsekszünk felvilágosodással, szentséggel, virtusokkal, s ime, még nem tanultuk

Gondolj azokra, akik az OMZSA nélkül elvesznek!

A sorrend

Az OMZSA-val szembeni kötelességteljesítés során gyakran találkozunk azzal a kérdéssel, hogy vajon mennyit adott ez, vagy az a hitestvérünk.

Mindenekelőtt legyünk tisztában azzal, hogy a kötelességteljesítést sohasem szabad függővé tenni attól, hogy másvalaki kötelességét teljesíti-e. Ha a haza véráldozatot vagy anyagi áldozatot követel polgáraitól, akkor ezt az áldozatot meg kell hozni minden tekintet nélkül arra, hogy a szomszéd teljesíti-e kötelességét vagy sem, — ha ehhez hittestvérem kenyerért fordul hozzám, nem tehetem függővé a segítségemet attól, hogy vajon a szomszéd szintén segített-e.

Amidőn azonban egyrészt felkérem az összes hitestvéreimet arra, hogy az OMZSA-val szembeni kötelességüket anyagi erejük végső megfeszítésével teljesítsék, minden tekintet nélkül arra, hogy teljesítette-e ugyanúgy ezt a kötelességet rokonuk, barátjuk, ismerősük, szomszédjuk, kartársuk, vagy akár a náluk gazdagabb, ugyanakkor egyenesen

megkérem őket arra, hogy amint az OMZSA-val szemben kötelességüket a saját személyükre vonatkozólag teljesítették, akkor igenis igyekezzenek minden erejükkel odaadni, hogy teljesítse kötelességét rokonuk, barátjuk, ismerősük, szomszédjuk, kartársuk, vagy akár a náluk gazdagabb.

Nem azt hirdetem tehát, hogy ne legyünk tekintettel mások kötelességteljesítésére, hanem ellenkezőleg, egyenesen megkérek mindenkit arra, hogy hadd legyen oda, hogy mások is teljesítsék kötelességüket, csak éppen a sorrend tekintetében van egy nagy kívánságom, a mások kötelességteljesítését csak annakutána szorgalmazzuk, ha saját magunk már teljesítettük kötelességünket. Ehhez képest az OMZSA központja mindazoknak a hitestvéreinknek, akik sajátmaguk már teljesítették kötelességüket az OMZSA-val szemben, készséggel megad minden felvilágosítást arravonatkozólag, hogy hitestvéreink közül a tudakoltak megelégteljenek-e és ha igen, minő mértékben az OMZSA-val szembeni áldozási kötelességüknek. r. g.

— A Himnusz — héber fordítása. Most, amikor országsszerte ünneplik a Himnusz halhatatlan lelkű költőjének, Kölcsey Ferenc születésének 150. évfordulóját, érdemes felemlíteni, hogy a magyar nemzeti imádságot 1873-ban héber nyelvre lefordította Bacher Simon költő, akinek „Zemiroth Hoorec” (Hazafias dalok) című művében jelent meg a fordítás. Erről a tényről a kolozsvári „Magyar Polgár” 1873 december 4-iki számában a következőket írja:

„Ő Felsége jubileuma alkalmából több diszkollemény látott ismét napvilágot, — köztük egy héber nyelven írott is, Bacher Simontól, — a kis füzet függelékül az „Isten áldd meg a magyart!” hű héber fordítását is tartalmazza.” Bacher fordítása szerint így hangzik az első szakasz:

TEFILASZ HOOREC

Bóréh elauchim ben erec hungorijó
Bóruáhó szomvúhu búzaacumasz voauz
Zórauú ezroszchó nóte lau kamausija
Bólochamau im auvov jaase niflóausz
Méon diku rausau jómé omol vóroó
Róecéhu kóov neemon, lér lau súnausz sosaun
Azaunau khal nireó mikauved hatlóó
Nilhaco nafsau bén kirausz hooszaun.

(e. j.)

Express Boy 120-280
1 óra 1 pengő
Tálra utca 9-11

— Vendég-hitszónoklat. Kiskunfélegyházán az elmúlt szombat beköszöntésekor, a vendégségben levő dr. Weisz Miksa orosz-házi rabbi tartott a hitközség felkérésére gyönyörűen felépített, nagyhatású, lelkes hitszónoklatot. A fiatal papot régi hívei körében nagy örömmel köszöntötték.

— Szombat délelőtt a Rumbach-templomban Katz Izrael, volt bécsi főkantor végezte az Istentiszteletet. Erős tenor hangja és magasztos előadása általános tetszést váltott ki a közönség köréből.

— Zsidó szociográfia című cikkünkben megemlített H. M. Augusztá-telepi nyomorgó hitestvéreink részére Reitzer Emil 5 pengőt küldött kiadójaválunkba.

— Jakobovits Adolf főkantor halála. Szerdán délből kísérték utolsó útjára Jakobovits Adolfot, a Rumbach-utcai templom másod-főkantorát, aki negyven évig állott a pesti hitközség szolgálatában. Dr. Grossmann Zsigmond rabbi gyászbeszéde és Mandel Lajos főkantor gyászéneke után dr. Rosenák Miksa hitközségi előjáró a hitközség nevében, Guttmann Jakab a templomlátogató hívek nevében, Mandel Lajos főkantor pedig a Kántoregyesület nevében mondott meleghangú búcsúztatót.

— Adomány az OMZSA-nak. Köveskálról egy magát megnevezni nem akaró hitsorsosunk husz pengőt küldött az OMZSA-nak. Az adományt rendeltetési helyére juttattuk.

Ön is Turáni-nál javíttassa szönyeget
II. Fő-u. 80. Telefon: 351-579

PÁLYÁZATI HIRDETMEY.

A Magyar Izr. Kézmű- és Földművelési Egyesület (Mikéfe) a Schwarz Ferenc és neje szül. Sternthal Mária jótékonyági alapítvány hozadékából 614.— pengőt négy egyenlő részre osztva ösztöndíjként juttat 2 békésmegyei és 2 biharmegyei származású oly szegénysorsú tanulóknak, akik tanulmányukat a gimnázium vagy ezzel egyenrangú más középiskola negyedik osztályáig jeles eredménnyel végezték és akik ezen ösztöndíjra további magasabb kiképzésük végett reászorulnak. Izraelita vallású tanuló első sorban, továbbá Békés vármegye részéről Mezőberény s Füzesgyarmat községbeli származású tanuló előnyben részesül. Amennyiben egy tanuló ezen ösztöndíjat egy évben megkapja, az öt újabb pályázat nélkül a többi tanúvra is megilleti mindaddig, míg tanulmányait jeles eredménnyel folytatja.

Pályázati kérvények a Magyar Izr. Kézmű- és Földművelési Egyesület központi irodájába (Budapest, XIV., Hermina-út 49) legkésőbb f. év szeptember 30-ig betérjesztendő.

Az oktatásügyi szakbizottság ülése

A Pesti Izraelita Hitközség oktatásügyi szakbizottsága folyó évi július hó 30-án tartotta ülését, amelynek tárgya az 1939. évi zárszámadás volt. Dr. Dési Géza oktatásügyi előjáró megemlékezett Goldberger Salamon fiugimnázium igazgatóról, akit a kultuszminisztérium 35 évi érdemes és értékes szolgálat után nyugdíjazott. Az oktatásügyi szakbizottság nevében köszönetét és elismerését fejezte ki a nyugdíjba menő igazgatónak és egyúttal szeretettel üdvözlöi dr. Fuchs D. Rafaelt, akit hitközségünk előjárósága a fiugimnázium igazgatói teendőinek ellátásával bízott meg.

Az elnöklő előjáró részletesen ismertette hitközségi iskolánk munkásságának eredményeit és örömmel állapította meg, hogy gyermekeink általában megelégteltek kötelességeiknek és a tantestület összes tagjai átérzve a mai komoly idöket, még fokozottabb mértékben oktatják és nevelik gyermekeinket. Különösen kiemelte az elnök mindkét ipari középiskolánkat, amelyek igazolják hitközségünk előjáróságának iskola-programját és megállapította, hogy gyermekeink a gyakorlati iskolákban szintén derekasan megelégtelnek kötelességeiknek, amiről az állami hatóságok is a legnagyobb elismeréssel nyilatkoztak. Elismeréssel nyilatkozott az elnök a polgári iskola értékes munkásságáról és bejelentette, hogy hitközségünk előjárósága a lipótvárosi zsidóság óhajának eleget téve, újabb leánygimnáziumot létesített. Szeretettel köszöntötte az elnök az Országos Izraelita Tanítóegyesületet és ennek kapcsán Ábrányi Aladár igazgatót, akit az egyesület elnökévé választott.

Megemlékezett az elnök arról, hogy a központi elemi iskolánk most töltötte be 125. tanévét, ami a zsidó kultúra szempontjából jelentős.

Eppler Sándor főtitkár részletesen ismertette az oktatásügyi ügyosztály 1939. évi zárszámadását. Dr. Spitzer József, Rechnitz Sándor, Haas Árpád, Ripper Frigyes, dr. Balassa József, Eppinger Károly, dr. Fuchs D. Rafael és dr. Erdélyi Sándor bizottsági tagok felszólalásaira dr. Dési Géza elnök és Eppler Sándor főtitkár megadták a kellő felvilágosításokat, majd dr. Rosenák Miksa vallásoktatásügyi előjáró felszólalása után az oktatásügyi szakbizottság az oktatásügyi 1939. évi zárszámadásait elfogadta.

PÁLYÁZATI HIRDETMEY.

A „Dr. Barna Károly tudóbetegeket segélyező alapítványa” kb. 175 pengő kamatainak felosztására ezennel

pályázatot

hirdetünk. Az alapítvány kamataiból olyan szegénysorsú, 18—26 éves tudóbeteg ifjak segélyeztetnek, akik a pesti izr. hitközség kötelékébe tartoznak.

A pályázók szíveskedjenek igazolni, hogy a pesti izr. hitközség bármelyik ifjusági csoportjának kötelékébe tartoznak. Életkor igazolandó.

A kérvények

1940 augusztus hó 31-ig

nyújtandók be a pesti izr. hitközség iktató-hivatalába (Budapest, VII., Sip-u. 12. I. em.). A kérvények alapítványi ügyosztályhoz címzendők.

Budapest, 1940 augusztus hó.

A pesti izr. hitközség előjárósága.

Hunyadi-só gyors és enyhe ▲ Ezt használd, ha gyomrod renyhe!

Ma nekem, holnap neked! Segíts testvéredet!

OMZSA-GONDOK

A magyar zsidóság két nagy szervezete: az Országos Magyar Zsidó Segítő Akció és a Pártfogó Iroda, amelyek az országos gyűjtést, illetve segítséget szervezik és irányítják, napról-napra újabb és egyre súlyosabb feladatok elé kerülnek. Az újabb feladatok pedig újabb gondokkal járnak.

A magyar zsidóság széles rétegeinek elszegényedése szüntelenül folyik. Aki a napilapokat olvassa, napról-napra értesülhet a legfrissebb elbocsátásokról, concesszió-megvonásokról, helyfoglalási engedély-bevonásokról, jogosítvány-reviziókról, stb. Mindezek az intézkedések azt eredményezik, hogy — újabb zsidó rétegeken kell segíteni. A segítséhez pedig három dolog kell: pénz, pénz, pénz.

Ennek a pénznek, az állandó és fokozódó pénzzükségleteknek az előteremtése, összehozása az OMZSA legfőbb kötelessége. Mert az OMZSA munkája nélkül megállna a Pártfogó Iroda tevé-

kenysége és megszűnne a zsidó nyomor enyhítése.

Aki nem néz felre és nem fogja be szándékosan a fülét, az tudhatja, láthatja, hallhatja, hogy most nem karitatív mozgalomról van szó, amelyet fillérekkel is lehet alimentálni. Az OMZSA és a Pártfogó Iroda napjaink nagy zsidó szociális akciójának a főpillérei. Aki ezeket a pilléreket nem erősíti, nem teszi ellenállóbbá, újabb feladatok megoldására alkalmasabbá, — az vétkezik embertársai, a magyar zsidóság egyeteme és önmaga ellen.

Nincs idő halogatásra. Sürget az idő. Nő a nyomor. Mindenki, akinek feleslege van, — tizezer, ezer, száz, vagy akár csak egy pengő feleslege — adja oda még ma az OMZSA-nak. Sőt, mindenki annyit adjon, hogy adakozását meg is érezze. Csak így tud segíteni az OMZSA és a Pártfogó Iroda azokon, akik a gyors segítség nélkül elpusztulnak.

sorolja majd fel azokat a műveket, amelyek a magyar írónak a bibliával való kapcsolatait ismertetik. Megtaláljuk a felsorolásban — amelyet kivonatolva nem lehet ismertetni — Renan-tól Thomas Mann-ig minden jelentősebb keresztény író zsidó vonatkozású tanulmányát, regényét. Nagy gondot fordít a „Zsidó kulturprogram” arra is, hogy problémákat vessen fel az ifjúság számára. Főképpen a magyarság és zsidóság kapcsolatainak, kölcsönhatásának, továbbá a különböző országokban élő zsidóság és Palesztina egymáshoz való viszonyának tisztázására helyez nagy súlyt ez a program. Ami a zenei részt illeti: elkészült a vallásos körök zenekari számára, Kadosa Pál feldolgozásában,

a szombati énekek gyűjteménye, amelyet követni fog a zsidó ünnepek melódiáinak gyűjteményes feldolgozása.

A „Zsidó kulturprogram” utolsó fejezete a zsidó heroizmus dokumentumait viszi a zsidó fiatalság elé és szembeáll a kisebbsértékű elméletekkel. Megismerteti a diáksággal a zsidók harcát nemzeti államunkban, Nagy Sándor hadseregében, a történelem különböző korszakaiban, — egészen 1848-ig és 1914-ig amikor a magyar zsidóság nagy tömegei vettek részt a magyar haza védelmében.

Dr. Fábián Béla, hitközségi előjáró ezzel kapcsolatban 500 pengős adományt tett olyan jutalomdíjak kiadására, amelyeket azok a diákok kaphatnak meg, akik kiemelkedő tanulmányokat írnak a zsidó áldozatkészségről és heroizmusról,

amely azt bizonyítja, hogy a zsidóság testileg és lelkileg egyaránt méltó minden más néprteghez.

— Wertheimer Adolf gyásza. Alig néhány hónappal felesége váratlan elhunyt után, megrendítő gyász érte Wertheimer Adolfot, a magyar zsidó közélet nagyrabecsült vezető tagját. Edith leánya végzetes baleset áldozatává lett. A magyar zsidóság őszinte, igaz részvétellel fordul a sors által mélyen sújtott apa felé. A vasárnapi temetésen negykapó módon nyilvánult meg a részvétel mellett az a nagyrabecsülés is, mellyel a magyar zsidóság Wertheimer Adolf nagy érdemei, őszinte vallásossága iránt viseltetik...

Dunántúli anyakönyvezető rabbik figyelmébe. Kezem nagyatyám, Kanfer Vilmos születési anyakönyvi kivonatát az 1826–28 évekből, Kanfer Lajos, Újpest, Ferenc József-tér 7–8.

Az ifjúsági vallásos körök nagyszabású kulturprogramja

A pesti hitközség oktatásügyi bizottságának múlt héten tartott ülésén, amelyről lapunk más helyén számolunk be, különös érdeklődést keltett dr. Kohn Zoltán tanfelügyelő jelentésének az a része, amely a vallásoktatás iskolán kívüli feladatait ismertette és beszámolt a középiskolások ugynevezett „vallásos köreinek” működéséről.

A most bevégeződött iskolaévadban 32 zsidó vallásos kör gyűjtötte egybe a pesti hitközség területén lévő középiskolák diákjait,

akik 350 ülést, azonkívül pedig Purim- és Chanuka-ünnepségeket, széderesteket, Oneg-Sabbat-összejöveleteket rendeztek. Több héber nyelvtanfolyam, vers- és novellapályázat, hangverseny zajlott le az összesen 2000 tagot számláló vallásos körök keretében.

Dr. Kohn Zoltán tanfelügyelő arra használja fel a mostani nyári szünetet, hogy

nagyszabású Zsidó-Kulturprogramot dolgozzon ki a vallásos körök működésének egységesítésére és pozitív irányba való terelésére.

A vallásos körök a jövőben kiegészítői

lesznek a vallásoktatásnak, amely a kévésszámu tanóra következtében — a hittanárak legnagyobb igyekezete mellett sem — végezhet önmagában teljes vallásos lélekformálást.

„Zsidó kulturprogram” címmel külön könyvben fog megjelenni azoknak a tudományos, irodalmi, képzőművészeti és zenei műveknek a jegyzéke, amelyeknek ismerete alkalmas a zsidó hithűségnek a megerősítésére és a zsidó öntudat fokozására. Dr. Kohn Zoltán

nemcsak zsidó szerzők műveit veszi fel a kulturprogramba, hanem nagy keresztény tudósok, művészek és írók alkotásait is.

Azt akarja ugyanis, hogy a zsidó fiatalság ismerkedjék meg a nagy keresztény szellemeknek a zsidóságról alkotott véleményével is. A zsidó középiskolások vallásos körei ilyen módon meghatározott és egységes tervszerűt szerint végezhetik a vallásosság és zsidó öntudat iskolán kívüli művelését.

Az irodalmi rész tudományos anyaga Dubnov műveitől Bialik és Achad Ha-am írásáig terjed, ezzel is dokumentálva, hogy minden zsidó szellemi irányt a fiatalság elé akar tárni. Külön csoport

ANGOL-MAGYAR LEÁNYNEVELŐ

Dr. B. KRAUSZ HILDA internátusa. Minden típusú leányiskola közvetlen közelében. Továbbképzés. Rlt. ellátás. Budapest, XIV., Ida-u. 3. (Városliget Angolul megtanulnak növendékeink középiskolai vagy ipari tanulmányaik mellett! Tel. 266-313

Már nem panaszkodnak a férfiak! Williams borotvaszappan

Megállapodtak már a számos borotválkozási lehetőség közül

Még a legborostásabb arcú is kismul tőle. — Kapható szaküzletekben

A jövőt mented meg, ha adsz az OMZSÁ-nak

Ipari átképzésre

jelentkezni lehet szombat kivételével bármely napon az „ORT”-nál. Budapest, VII., Erzsébet-körút 32. szám.

Kész bundák, al-Preis szücsnél
kítások, javítások
Huszár-utca 10. Telefon: 349-982

Butorozott szobák,

garszón bérlemények, főbérleteket, napibéres szobákat közvetít azonnalra. Telefon: 422-156 Express. Erzsébet-körút 16. földszint 3.

ORTH. KÖSER KONYHA

Budapest, VII., Garay-tér 17. Tel.: 145-077
A régi jóhírű hévízfürdői MANDEL vendéglős vezetőjével. Iszletes és változatos ebédet mérsékelt áron házhoz szállít.

Csillárt

vegyen **VOGEL csillárüzem**
bérletjen
üzleteiben:
IV. Károly-körút 23.
Részletre is VIII. Mária Terézia-tér 1.

Plafónokat, kormos, piszkos falat tökéletesen tisztít **CLEANEX** Tel.: 124-453

MATTEJNE CIÁNOZ

jótállással, olcsón VI., Király-u. 16. Telefon: 118-247

KARPITOS-, DISZITÓ-

munkát legolcsóbban vállal. Egyes butorok olcsón eladók. Sümei és Müller, Budapest, Vörösmarty-u. 27. Telefon: 421-251.

Ha még nem tudná! a legmegbízhatóbb, legbizalmasabb, legbizalmasabb ebéd **Kutler** étteremben kapható. VI., Vilmos császár-utca 39. — Ebéd házhozvitel! Telefon: 116-757.

Évtizedek óta nem hiányzik zsidó családok asztaláról a EPSTEIN barchesz

VI., Eötvös-utca 19. Telefon: 127-532

— Olcsóbbá teheti mosását, fehérebbé a ruhát, kifőzés nélkül az ártalmatlan Hypofehértővel.

WINKLER orth. kóser PENZIÓ BALATONSZÁRSZÓ

Közvetlen az állomás, vasút és strand mellett. Kényelmes szobák! Elismerett kitűnő ellátás. Mérsékelt árak.

GYÖNGYBŐL FÜZÖTT

iparművészeti virágok

háziparszerűleg való készítését elsajátítani óhajtok jelentkeznek az „ORT” Országos Továbbképző Bizottságánál. VII., Erzsébet-körút 32. I. em. 1.

ELADÓ MÉHÉSZET!

Előrehaladott életkorom miatt vándorméhészetem egy részét részletekben is eladom. Családonként 10 kg mézzel vagy anélkül. Tanítványokat vállalom! Akit a kezelésre és kaptárkészítésre 3 hét alatt betanítok. — Válaszbélyeg mellékelendő. Sámuel Artur, Jászkesér.

IPARMŰVÉSZETI

esti tanfolyamok

hivatott mestereknél szeptember 1-én ismét megkezdődnek. Tárgyak: divattervezés, reklámtanítás, kerámia. Jelentkezni lehet az „ORT” Országos Továbbképző Bizottságánál. VII., Erzsébet-körút 32. I. em. 1.

— Böjtnapi hivatali szünet a Pesti Izraelita Hitközségnél. A Pesti Izraelita Hitközség központi hivatalai augusztus 12-én, hétfőn délután, valamint 13-án, kedden Tiso Böávnak böjti-gyásznapi szünetelnek.

HYMEN

Molnár Klára, Molnár Ernő okl. gépészmérnök leánya és dr. Szemere László az Ullman és Szemere cég beltagja július 21-én az Aréna-úti Zsidó-templomban házasságot kötöttek, rokonok, jóbarátok és jóismerősök körében.

Stern Kató (Eger) és Perlmutter László Budapest jegyesek.

Schwarcz Magda Rimaszécs (Eger) és Schnitzler Béla Forró-Enes jegyesek, m. k. é. h.

Hirdetési árak: 10 szóig 2 pengő, azontúl minden szó 20 fillér.

HAZASSÁG

EGYEDÜLálló leány adósságmentes vegyeskereskedésbe beállhat magános úriember 52 évig, nyugdíjas vagy pénzzel. Jelige: „Békes otthon.” 1836

KERESEK oly fiatal 24-30 év körüli magyar és német szónoki tudással, rabbi képzéssel, bíró egyént, aki nőülkészel kapcsolatos rabbiállást hajlandó elfoglalni, érettségizett előnyben. Ajánlatok teljes cím és fényképpel ellátva „Biztos jövő” jelíggel a kiadóba. 1514

ÁLLAST KERES

ÜVEGEZŐ és képerkeztetősegéd állást keres. Friedmann Miksa, Szikszó. 1510

KITÜNŐHANGU „Baltelől” a nagy ünnepekre előimádkozást vállal. „Kaul chozok vnoim” jelíggel. 1509

TECHNOLOGIAI képesítéssel rendelkező három zsidó személy- és tehergépkocsivezető állást keres. Jelige: „Elbocsátott Bszkrt-alkalmazottak.”

KELLEMESHANGU muszáf előimádkozásra állást keres az ünnepekre. Cím: Feldmann Rafael, Budapest, XIII., Szent László-utca 56, I. em. 4.

HARMINCHATÉVES erőteljes, csaknem valamennyi ipari szakmában jártas, kereskedéshez értő egyén bármilyen munkát elvállal. Marcali Izr. Hitközség. 1512

KÖZÉPKORU nő elhelyezkedne jölelő magánoshoz, esetleg 2-tagú családdal. Főzést is vállal. Szabó József, Rákospalota, Irányi Dániel-ut 15. 1835

ÜTVENES, intelligens, jól főző, dolgozni tudó zsidó házzvezető magánoshoz ajánlkozik. T. Hársfa-utca 61. Mosóda. 1814

PARÓKÁK

speciális hajpótlékok, tartós hullám hajfestés
Szakszerűen **VISONÉNÁL**
Most: **Károly király-ut 25**
Király-u. sarok. Új ház telemelet.
Telefon: 330-693.

MAGÁNYSZÓ urinó nyelvismertékekkel, magasabb zenei tudással magányoshoz társalkodónőül, vagy könnyebb beteg mellé elhelyezkedne. Gárdonyi Erzsébet, VI. László Ferenc-tér 10, földszint 14. 1843

ÁLLAST KAPHAT

SZERÉNYIGÉNYŰ nyugdíjas, vagy más keresettel bíró előimádkozómetszőt keres azonnalra Rácalmási Hitközség. Utiköltséget csak meghívottak térítünk. 1511

BETEGAPOLÁSHOZ értő főző-mindenestől azonnal felveszek. Schwartz Ernő kántor, Oroszáza. 1517

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

HÜVÖSVÖLGY legszebb helyén csendes otthont talál idősebb hölgy vagy ur, 83-as végállomástól 8 perc. Remetekertváros, Csend-u. 24. Fűszerüzlet. 1833

URI GYEREKET ellátással, zenei pedagógiával elvállal Gátiné, Lázár-u. 13. 1816

HALÁLOZÁS

Goitein Leóné, szül. Kosztbár Berta f. hó 4-én hirtelen elhunyt. Férje, a Pesti Izr. Hitközség tisztviselője és 2 gyermeke, veje gyászolják. Temetése f. hó 5-én, délután 3 órakor ment végbe a rákoskeresztúri temetőben.

Művészeti síremlék **EICHBAUM MÓR-nál**, V., Rudolf-tér 3. szám. (Margit-hidnál.) — Telefon: 124-674.

Kiadótulajdonos:

A Magyarországi Izraeliták Országos Irodája
A szerkesztésért és kiadásért felelős:

ROÓZ REZSŐ

Nyomatott a Globus Nyomdai Műintézet R. T. körforgógépein, Budapest, VI., Aradi-utca 8.
Felelős vezető: Erdélyi György

SVÁBHEGYEN, Noémi-penzióban elsőrendű orth. ellátás. Folyóvízes szobák. Néhány szoba augusztusra még előjegyezhető. Felhó-u. 11. Telefon: 365-329. 1303

ELEMI iskola igazgatója 2-3 elemista, polgárista tanulót ellátásra vállal. Vallásos nevelés, gondos felügyelet, korrepetálás, jó ellátás, mérsékelt ár. Neumann Nándor igazgató-tanító, Vác. 1810

DIÁKFIU vagy diákleány uricálánál teljes ellátást kaphat. Angol-német korrepetálás. Budapest. Sinyei-Merse-u. 23. I. 4. 1842

KÖZÉPISKOLAI diáknak lakást, ellátást ad uri család. Központi fűtés. „Városligetnél” jelíggel. Arató hirdetőbe, Erzsébet-körút 14. szám. 1516

MÁTRAFÜREDEN, a közismert orth. Mandel-penzióban olcsón nyaralhat. Folyóvízes szobák, fűrdőszobahaszinnal. A közös napozó terrasz a Kékes-szálalóval néz szembe. Prospektus. Tel.: 25. 1507

TÁRS

IPARRAI bíró, vámmalom azonnalra 4000 pengővel társat keres, minimálisan 100% jövedelem. Ajánlatok „Elit-vállalat” jelíggel küldendők. 1837

ÉLELMISZER

LJBAHUS-KONZERVEK: 5 db. 1/2 kg. libasült orth. kóser, 4 db. 1/2 kg. libasült, 4 db. 600 gr. libaprólek, franco 16 pengő. Schwartz, Debrecen, Pásti-u. 2.

VEGYES

HARISNYASTOPPOLÁST elvállalok. A. M.-né, Magdolna-u. 43. III. 41. 1834

KERBER autósakiskola Teréz-krt 7. al. költözött. Legújabb autósakiskönyv: 8.50. 1504

Eső-, bőr-,

ballon- és lodenkabátok, sportmellények legolcsóbban **Márton és Szász** V., Bálvány-utca 3.

Dr Lázár Pirocska leányinternátusa

Budapest, V. Személynök-u. 21-23. T. 128-303
Továbbképzés, nyelv- és zeneoktatás, iparművészeti kiképzés, Rituális ellátás

Jól és szépen tisztít szárazon

ATLANTIS kelmefestő és vegytisztító
Hegedüs Sándor-u. 8. Lónyay-u. 51. Tel. 128-846.